

**Bruxelles, 4 iunie 2021
(OR. en)**

9145/21

**SOC 356
EMPL 266
ECOFIN 509**

NOTĂ

Sursă:	Comitetul pentru protecție socială
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Concluzii-cheie ale Raportului pe 2021 privind caracterul adecvat al pensiilor al Comitetului pentru protecție socială și al Comisiei Europene – Aprobare

---

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor concluziile-cheie ale raportului menționat în subiect, astfel cum au fost adoptate de către Comitetul pentru protecție socială la 18 mai 2021, în vederea aprobării acestora de către Consiliu (EPSCO) la 14 iunie 2021.

Raportul complet, elaborat în comun de Comisia Europeană (DG Ocuparea Forței de Muncă) și de Comitetul pentru protecție socială, figurează în doc. 9145/21 ADD 1 și ADD 2.

Raportul pe 2021 privind caracterul adecvat al pensiilor

CONCLUZII-CHEIE

Principiul 15 al Pilonului european al drepturilor sociale promovează dreptul la venituri și pensii pentru limită de vârstă. Astfel cum s-a precizat în Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale ¹, Raportul pe 2021 privind caracterul adecvat al pensiilor elaborat în comun de Comitetul pentru protecție socială și Comisia Europeană sprijină eforturile naționale de asigurare a unor pensii adecvate și a unor venituri minime prin analizarea caracterului adecvat al pensiilor actuale și viitoare, și anume măsura în care acestea contribuie la **menținerea venitului bărbaților și femeilor pe durata perioadei de pensie și la prevenirea sărăciei la vârste înaintate**.

Longevitatea tot mai mare și scăderea populației în vârstă de muncă vor exercita presiuni asupra sistemelor europene de pensii în deceniile următoare. Deși este de așteptat ca criza provocată de pandemia de COVID-19 să aibă un impact asupra veniturilor persoanelor în vârstă, este prematur să se tragă vreo concluzie în această etapă, acest aspect urmând ar fi abordat în următoarea ediție a acestui raport. Raportul subliniază că:

- după un deceniu de îmbunătățire, nu s-au înregistrat progrese suplimentare în ceea ce privește reducerea riscului de sărăcie sau de excluziune socială pentru persoanele în vârstă în UE -

1. **Sărăcia în rândul persoanelor în vârstă sau excluziunea socială a acestora au crescut ușor față de 2016, deși rămân semnificativ mai scăzute decât în 2008.** În 2019, în UE aproape 18,5 % (16,1 milioane) din persoanele cu vârsta de cel puțin 65 de ani erau expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, dar în unele țări proporția poate ajunge la 50 %. Riscul de sărăcie a veniturilor în rândul persoanelor în vârstă a crescut ușor în ultimii trei ani, în timp ce deprivarea materială a continuat să scadă. În același timp, având în vedere creșterea preconizată a populației în vârstă, este probabil ca numărul absolut de persoane în vârstă expuse riscului de sărăcie să crească.

---

¹ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, SWD(2021) 46 final.

2. **Veniturile persoanelor în vârstă au scăzut ușor față de veniturile generațiilor mai tinere începând cu 2016, fapt care reflectă creșterea continuă a veniturilor populației în vârstă de muncă.** Mediana veniturilor persoanelor în vârstă în UE a fost de 89 % din veniturile populației în vârstă de muncă (18-64 de ani) în 2019, cu diferențe mari între țări. Pe termen mai lung, creșterea nivelului de educație al generațiilor mai tinere reprezintă un factor-cheie pentru diferențele de venit dintre generații. La nivelul statelor membre, veniturile din pensii se situează între o treime și peste două treimi din veniturile din muncă înregistrate la sfârșitul carierei.
3. **La nivelul UE, durata perioadei de pensie a scăzut ușor în ultimul deceniu, deoarece vârsta de ieșire de pe piața forței de muncă a crescut mai rapid decât speranța de viață într-o serie de state membre.** Viața pensionarilor, măsurată de la momentul părăsirii ultimului loc de muncă, durează puțin peste 20 de ani în medie, ceva mai puțin de jumătate din viața profesională. Deși multe țări au înăspriț condițiile de ieșire de pe piața forței de muncă și de pensionare anticipată, aceste măsuri sunt încă relativ recente, iar impactul lor potențial deplin asupra duratei pensionării ar putea să nu fie încă vizibil în mod clar.

- menținerea unor standarde de viață adecvate pe toată durata perioadei de pensie rămâne o provocare, în special pentru femei -

4. **Inegalitățile de gen devin mai pronunțate la vârste înaintate.** În UE-27, disparitatea de gen în ceea ce privește sărăcia în rândul persoanelor în vârstă este mai mare decât în rândul persoanelor în vârstă de muncă, în timp ce disparitatea de gen în ceea ce privește pensiile cauzată de impactul agregat al inegalităților de pe piața forței de muncă rămâne importantă (29,5 % în 2019), în pofida unei ușoare scăderi (de la 32,3 % în 2016); gradul de convergență între țări a fost unul redus.
5. **Riscul de sărăcie la vârste înaintate pentru femei devine mai mare după vârsta de 75 de ani, deoarece femeile au o speranță de viață mai mare și sunt adesea singure.** Pensiile de urmaș contribuie la redistribuirea veniturilor către femeile în vârstă, dar nu sunt suficiente pentru a compensa inegalitățile în carieră.

6. **Creditele de pensii pentru întreruperile de carieră legate de motive familiale sau de șomaj reprezintă o pârghie eficientă de politică pentru a proteja drepturile de pensie.** Previziunile arată că creditele pentru îngrijirea copiilor și șomaj limitează în mod semnificativ impactul întreruperilor de carieră asupra prestațiilor de pensii în majoritatea statelor membre, iar creditele pentru îngrijirea unui adult aflat în întreținere devin din ce în ce mai răspândite, deși există încă lacune.

7. **Serviciile de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung accesibile și de calitate sunt importante pentru menținerea unor standarde de viață adecvate pe toată durata perioadei de pensie.** Deși, în ultimii trei ani, proporția persoanelor în vârstă care nu își pot permite serviciile de asistență medicală a scăzut, încă prea mulți europeni în vârstă, majoritatea femei, nu își pot permite îngrijirea pe termen lung necesară; de exemplu, unul din trei nu își poate permite îngrijirea la domiciliu.

- persistă inegalitățile în materie de venituri în rândul persoanelor în vârstă, deși politicile fiscale și în materie de pensii pot contribui la atenuarea acestora -

8. **Inegalitatea veniturilor la vârste înaintate persistă, însă, datorită efectelor de redistribuire ale sistemelor de pensii și de impozitare, aceasta este mai scăzută decât la vârsta activă în majoritatea statelor membre.** Inegalitatea veniturilor în rândul persoanelor cu vârsta de cel puțin 65 de ani a crescut ușor în UE-27 în perioada 2007-2019. Rata de înlocuire a veniturilor este, în general, mai mare pentru persoanele cu venituri mici, sprijinind astfel partajarea resurselor și redistribuirea între grupurile socioeconomice. Tratatamentul fiscal al contribuțiilor la sistemul de pensii și al prestațiilor de pensii afectează distribuția și caracterul adecvat al veniturilor din pensii.

9. **Gradul de sărăcie la vârste înaintate a continuat să crească treptat în ultimii trei ani,** ceea ce înseamnă că persoanele în vârstă sărace sunt și mai mult în urma restului populației și ar fi necesar un efort mai mare pentru a spori veniturile acestora peste pragul de sărăcie.

10. **Prestațiile minime pentru limită de vârstă pot reprezenta o garanție importantă privind caracterul adecvat al pensiilor pentru persoanele cu cariere scurte sau cu venituri mici.**

Statele membre au instituit diverse sisteme de venit minim, care sunt adesea necontributive și bazate pe nevoi. Proporția persoanelor în vârstă care se bazează pe prestații minime, mai des femei, a rămas, în general, stabilă în ultimii trei ani, iar totodată au fost adoptate noi măsuri într-o serie de țări pentru a extinde protecția venitului minim la vârste înaintate.

- carierele viitoare vor trebui să fie mai lungi pentru a menține pensii adecvate -

11. **Pensiile adecvate vor depinde din ce în ce mai mult de cariere mai lungi.** Proiecțiile de caz teoretic arată că, în majoritatea statelor membre, persoanele care se vor pensiona în 2059 vor avea pensii mai mici în raport cu venitul lor din muncă decât cele cu o carieră similară care se pensionează în 2019. Se preconizează că atât vârsta standard de pensionare, cât și vârsta efectivă de pensionare vor continua să crească în următoarele decenii, oportunitățile de pensionare anticipată fiind în scădere, deși cu diferențe semnificative între țări. Creșterile preconizate ale duratei carierei rămân, în cea mai mare parte, în urma creșterii vârstei standard de pensionare și nu ar fi suficiente pentru a preveni scăderea relativă a nivelurilor prestațiilor.

12. **În majoritatea țărilor, vârsta de intrare pe piața forței de muncă are un impact mai redus asupra nivelurilor prestațiilor de pensii decât vârsta de pensionare.** Deși previziunile arată că a lucra doi ani peste vârsta standard de pensionare ar aduce câștiguri substanțiale, o carieră îndelungată care începe devreme, dar se termină la vârsta standard de pensionare, așa cum ar putea fi cazul multor lucrători slab calificați, nu ar conduce la rate de înlocuire foarte ridicate în majoritatea statelor membre, ceea ce ridică semne de întrebare cu privire la modul în care sistemele de pensii recompensează carierele profesionale îndelungate.

- sistemele de pensii evoluează în contextul evoluției economiei și a pieței forței de muncă, iar menținerea caracterului adecvat al acestora poate necesita reconsiderarea surselor de finanțare -

13. **Deși numeroase reforme au continuat să promoveze prelungirea vieții profesionale, o serie de state membre au luat, de asemenea, măsuri pentru a spori caracterul adecvat al pensiilor.** Principalele tendințe de reformă din ultimii trei ani au fost promovarea pensionării la o vârstă mai înaintată prin stimulente, îmbunătățirea capacității de menținere a veniturilor și a caracterului incluziv al sistemelor de pensii, inclusiv acoperirea activităților atipice și a celor independente, continuarea eforturilor de extindere a garanțiilor în materie de sărăcie, cum ar fi prestațiile minime, și reformarea finanțării pensiilor.
14. **Cheltuielile cu prestațiile pentru limită de vârstă reprezintă o parte importantă din PIB și din totalul cheltuielilor cu protecția socială și au rămas, în linii mari, neschimbate la nivelul UE între 2005 și 2018.** Impactul evoluției demografice a fost compensat în mare măsură de politicile fiscale. În timp ce media este de 10,8 % din PIB, cheltuielile variază semnificativ de la o țară la alta (între 4,6 % și 13,7 % din PIB în 2018), reflectând diferite modele de pensii și sisteme de protecție socială mai ample. În același timp, creșterea cheltuielilor cu pensiile în această perioadă a fost asociată cu o inegalitate ușor mai scăzută a veniturilor în rândul persoanelor în vârstă în majoritatea statelor membre.

15. **Structura sistemelor fiscale și a contribuțiilor sociale, inclusiv criteriile de eligibilitate și progresivitatea acestora, afectează baza de finanțare a sistemelor de pensii și reziliența acestora într-o economie și pe o piață a muncii în schimbare.** Deși prestațiile pentru limită de vârstă în UE sunt finanțate în principal din contribuțiile sociale, între 2005 și 2018 s-a putut observa o trecere generalizată la finanțare din veniturile administrației publice, reflectând în mare parte o scădere a cotei plătite de angajatori. Îmbătrânirea populației și schimbările de pe piața forței de muncă exercită presiune asupra sistemelor bazate pe contribuții, făcând necesară explorarea de diverse surse de finanțare, inclusiv prin extinderea tipului de venit utilizat ca bază de impozitare sau prin transferarea impozitării de la veniturile din muncă la alte forme de venit. Atingerea obiectivelor sociale ale sistemelor de pensii, menținând în același timp sustenabilitatea, poate necesita abordări diferite de finanțare în statele membre. În general, veniturile din impozitarea generală au fost mai stabile decât veniturile din muncă, iar alocarea acestora pentru finanțarea protecției sociale ar putea contribui la baza de finanțare. Alte surse de finanțare, cum ar fi taxa pe valoarea adăugată, deja utilizată în unele state membre, sau taxele de mediu, sunt explorate din ce în ce mai mult.

Având în vedere aceste observații, Comitetul pentru protecție socială (CPS) consideră că sunt necesare eforturi suplimentare pentru punerea în aplicare a principiilor relevante ale Pilonului european al drepturilor sociale, astfel cum s-a solicitat și în planul de acțiune ². UE ar trebui să sprijine în continuare eforturile naționale de asigurare a unor pensii adecvate, inclusiv prin promovarea egalității de gen în ceea ce privește pensiile și creditele de pensii pentru întreruperile de carieră legate de îngrijire. Inițiativele menite să îmbunătățească egalitatea și protecția veniturilor pe parcursul vieții profesionale, cum ar fi Directiva privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată ³, precum și promovarea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor și a prelungirii vieții profesionale pot ajuta lucrătorii de astăzi să acumuleze pensii adecvate. Sunt necesare eforturi susținute pentru a asigura o acoperire adecvată și oportunități de acumulare a drepturilor de pensie pentru lucrătorii atipici și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă, ca urmare a Recomandării Consiliului privind accesul la protecție socială ⁴, precum și pentru a adapta sistemele de pensii la nevoile unei forțe de muncă flexibile și mobile.

CPS solicită o dezbatere amplă și deschisă cu privire la modul în care sistemele de pensii, împreună cu politici sociale, fiscale și de ocupare a forței de muncă mai ample pot sprijini venituri adecvate pentru persoanele în vârstă în contextul îmbătrânirii populației și al pieței forței de muncă în schimbare. CPS invită Comitetul pentru politică economică să dea curs documentului comun din 2019 privind pensiile, analizând în paralel constatările Raportului pe 2021 privind caracterul adecvat al pensiilor, ale Raportului privind îngrijirea pe termen lung și ale Raportului privind îmbătrânirea populației.

Caracterul adecvat al pensiilor și inegalitățile în materie de pensii necesită o monitorizare și o analiză continuă, nu în ultimul rând în contextul crizei provocate de pandemia de COVID-19 și al impactului său anticipat asupra piețelor forței de muncă, a protecției sociale și a coeziunii sociale. Prin urmare, CPS și Comisia intenționează să pregătească cel de al cincilea raport privind caracterul adecvat al pensiilor pentru a fi adoptat în 2024.

---

² Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, COM(2021) 102 final.

³ Directiva (UE) 2019/1158 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și îngrijitorilor.

⁴ Recomandarea Consiliului din 8 noiembrie 2019 privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă.